

Psalmi

Lirica existentialista este ilustrata de Psalmi. Poetul credintei si al tagadei a scris intre 1927-1967 psalmii, a caror sursa de inspiratie sunt cei 151 (152) psalmi din Psaltirea lui David. Psalm vine din cuvantul grecesc psalmos - o compunere poetica biblica, avand caracter de rugaciune, oda, elegie sacra. Arghezi are experienta monahala (la Cernica) si mediteaza la relatia spirituala dintre om si Dumnezeu. Din cei 16 psalmi, 9 fac parte din volumul de debut Cuvinte potrivite - 1927.

Tema generala e raportul omului cu divinitatea. In Psalmii lui David; Dumnezeu este vazut ca spirit justitiar, dar si darnic si milostiv, cum apare si la Arghezi, comuna fiind si ideea ascunderii. Dumnezeu nu poate fi cunoscut de om.

Arghezi strabate o cale lunga a indoielii, a cautarii lui Dumnezeu. Chinuit, confuz, singur isi indreapta nadejdea spre cer, dar se si razvrateste, e cuprins de indoieli, de nerabdare, spera, se instraineaza de divinitate. Atitudinile eului poetic sunt nelinistea, lauda, ironia, revolta, nadejdea, acuzarea.

Permanentă pendulare între credință și tagadă este o problemă obsedantă. Psalmii sochează prin atitudinea de răzvrătire, ceea ce l-a făcut pe N. Manolescu să-l considere poet nereligios, dar este legat și de dorința lui Arghezi de a avea dovada palpabilă a existenței lui Dumnezeu. Imprevizibil, poetul trece de la credința cea mai profundă la amenințare.

Tu n-ai făcut pământul din milă și iubire Ti-a trebuit loc slobod, întins de cimitire.
Insetat de absolut, eul liric îl caută pe Dumnezeu, ca dovadă a certitudinii perfecțiunii. Este aspirația spre absolutul cunoașterii, dar și o dramă morală a incertitudinii, un ideal spre care tinde.

Creatorul omniscient, omnipotent, omniprezent este o imagine a adevărului absolut, fiind în același timp enigma înșasi a existenței.

Poezia argheziană exprimă dorința aprigă de a crede, dar și neîncrederea pustiitoare. Ideea de Dumnezeu apare în accepție religioasă, gnoseologică, etică și estetică.

În fața sacralului omul este în ipostază adamită, atunci când comunicarea cu Creatorul este simplă și directă, apoi în cea luciferică, în care îi este refuzată întoarcerea în timpul sacru, și în cea faustiană, ca spirit insetat de certitudine asupra existenței divinității.

Psalmii sunt concepuți sub forma unor dialoguri imaginare cu Dumnezeu. El încearcă apropierea de divinitate prin negație. Deruta, confuzia se exprimă patetic "m-adun într-o nădejde / abia ca se-nfiripa / și clipa-mi și ucide / nădejdea de o clipă." în exclamații și interogații retorice își arată zbuciumul. "Vreau să te pipai și să urlu: Este!" Bilantul este tragic: "Dau numai de zăvoare, de lacate și drugi" - simboluri ale interdicției. Psalmii se constituie ca o sinteză a experienței umanității, când luminoasă, când întunecată. Se observă mereu ambiguitatea. între pietate și revoltă. "Pari când a fi când ca nu mai ești."

Multi psalmi nu au titlu si sunt numiti dupa primul vers:

Te dramuiesc in zgomot si tacere Pentru ca n-a putut sa te-nțeleaga Pribeag in ses, in munte si pe ape

In Psalm spune "tare sunt singur Doamne si piezis." Este un monolog al singuratatii. Tonalitatea este grava, avand ca tema o drama existentiala. Se imbină două planuri: unul uman si unul vegetal. Metafora copac pribeag, avand semnificatie de hoinar, solitar, izolat, reda omul inadapdat care nu-si accepta conditia. Se remarca si umilinta, si revolta. Adverbele restrictive doar, numai accentueaza frustrarea. Drama este a indoielii imbinata cu nevoia credintei. Omul cere puterii supreme, lui Dumnezeu, semne pentru conditia sa efemera franturi de zboruri mici si un pui de inger.

Psalmul de taina este un monolog in care dragostea si credinta se intrepatrund, se incheie cu adresarea catre simbolul feminin al divinitatii.

Ridica-ti din pamant urechea In ora noptii cand te chem Ca s-auzi, o, neuitata Neiertatorul meu blestem.